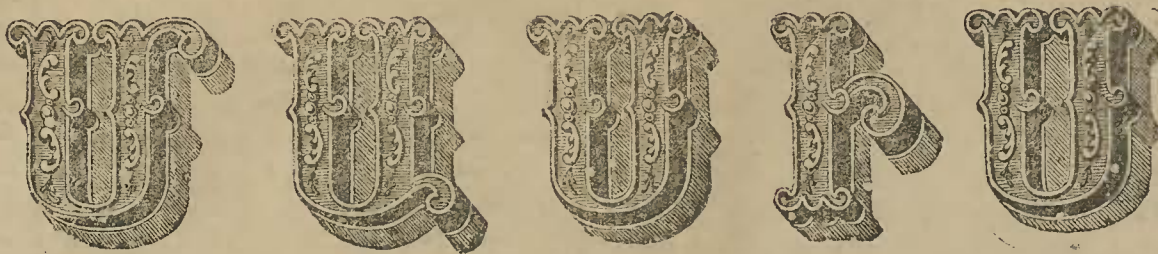

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր. 10 Մէճ.
Վեցամս. Կ. Պոլսոյ 5 Մէճ.
Չամս. Կ. Պոլսոյ 3 Մէճ.
Օտար երկիրներու 50 Ֆր.
Մանուցման տուր մէկ անգամի հա-
մար 3 զուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 2 զուշ է. աւելի անգամներու
համար զատ սահարկութիւն կըլ-
այ :
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարս արծ :

ԼՐԱՔԵՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց ճանրու
ծախքը Խմբագրութեան վրայ է :
Լրագրաց վերաբերեալ նամակ
կամ որ և իցէ գրութիւն Խմբագրութեան
— Տնօրէնին պիտի ուղարկուի : Սակայն
թիւ Սանտրըքը չհաշուելով թիւ
498, Դոքս խան, Կ. Պոլսոյ գրասեն-
եակը :
Համարու ծախքը Խմբագրութեան
մակ չընդունուիր :
Զտուած նամակ, յոգնած, ձե-
ռա չեն տրուիր :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 5 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բազմաթիւ նշաններ կը ցուցնեն
թէ Անդրդիւր նախարարութիւնն հա-
սարակաց կտրման մէջ տեղի ունե-
ցած մեծ փոփոխութիւնն ի նկատ
առնելով, ինք ալ աշխարհավարութիւ-
նը փոխելու կը պատրաստուի, կրտսէ
Անդրդիւրի կրթօժիտ լրագրիւն Անդ-
րդիւր մէջ նախարարութեան զօրու-
թիւնն աւանդներէն զրկուած պահ-
պանողականաց պաշտպանութեանը
վրայ կը կայանայ մեծ մասամբ, և
չատ հաւանական է որ այդ տնդամբ
յարգանքը բայց խիստ բացորոշապէս
իմաց տուած լինին Լորա Պիքօնի-
տի նախարարութեան, որ եթէ մինչև
ցարդ հետեւած աշխարհավարութեան
նը մէջ յարատեւ է, իրենք չպիտի կըր-
նան յառաջիկայ ընդհանուր ընտրու-
թեանց ժամանակ յաջողութեան յու-
սով ներկայի իրենց ընտրողաց : Հե-
տեւաբար, կառավարութիւնն արտա-
քին փայլուն աշխարհավարութիւն մը
բռնելու փորձէն կը հրաժարի և կը
ջանայ անոր տեղ այնպիսի աշխարհա-
վարութիւն մը բռնել որ իւր կուսակ-
ցաց թոյլ տայ երկրին առջև ներկա-
յանալ իբրեւ փոստաբանք խաղաղու-
թեան և ծախուց խնայողութեան :
Նախարարութեան վստահութիւնը
փայլելով լրագրիւր գրեթէ դադրեցան
մեծ մեծ ջարդերէ և արտաքին գոր-
ծոց մէջ լուրջ գործողութիւն մը խնդ-
րելէ :

Ռուսիոյ հետ կարգադրութիւն
մ'ընել պէտք եղաւ, որ Ալթէֆա-
նտի դաշնագրութեան նպատակ ե-
ղող առաւելութիւններէն մի քա-
նին կապահովէ Ռուսիոյ : Անդրան-
տանայ կնճռոյն վերջ տրուեցաւ ա-
ճապարանքը կնքեալ խաղաղական
դաշնագրութեամբ մը, որ Անդրդիւր
համար ապագայ ծանր պատակաւ
նախադրութիւններ կը բերէ և նազուպ
խանին թոյլ կուտայ հաստատելու թէ
իւր հօրն երկրէն բան մը չտուով
Մեծին Բրիտանիոյ դաշնակցութիւնն
ապահոված է իրեն և իւր երկրին
համար ալ երաշխաւորութիւն մ'ո-
տար յարձակման դէմ :

Ըստ որում Եւրոպայ խան առաւել
իւր յատակագիծն ու բարեկամներն
համոզելու պէտք ունի քան թէ ժո-
ղովուրդը բառին Եւրոպական խնա-
սով, այս բանը մեծ փաստ մը պիտի
լինի, և կարելի է որ անգամ մ'իւր
դահուն վրայ ամրագրէ հաստատուե-
լէ հաւ, ընդհանրապէս սպասուե-
լէն նուազ հրոթիւն ցուցնէ Անդրդի-
ական ճնշման : Հաշտութիւնը կնք-
ուեցաւ, կրտսէ վերջապէս իր օժիտի
անշուշտ առաւել խաղաղութիւնը

նեւու քան թէ քաղաքական արդիւնք
մը ձեռք բերելու նպատակաւ, և
միանգամայն աղատելու համար այն
մեծ ծախքերէն որք Հնդկաստանի
դանձուն վրայ հաստատուեց ուշագը-
րութիւնն հրաւիրել կ'սպասուին, և
այս ալ Լորա Պիքօնի խիստ նախա-
րութեան գործին չէր դար :

Սոյն նիւթին վրայ Բեդրապուր-
կէն ալ հետեւեալ կը գրեն Մեմօրիալ
Տերլումարի լրագրին .

« Թաշքէնտէն եկած լուրեր Ան-
դանտանայ մէջ անդրդիւրացի ըրած
պատերազմին վրայ հետաքրքրական
տեղեկութիւններ կուտան : Անդրդի-
ցիք լուր ելմագետ են : Տեսնելով
որ գործը կերկաբէր և հասկնալով որ
յաջող վախճան մը չպիտի ունենար
և տակաւին թերեւս միլիոնաւոր ու-
կիներ ծախք ընել հարկ պիտի լինէր,
Մեմօրիալն անգամ փոխադրու (Մեմօրիալ
Մեմօրիալի հայրը) թաղաւորին խոր-
հրդին հետեւեցան, և Անդրդիւր
նայ Լորա Պիքօնի ազահութեան և նեղ
վիճակէն օգուտ քաղելով, քաղաք
անտուկ բուքով նազուպի բարեկա-
մութիւնը ձեռք բերին : Գլխաւորա-
պէս վեց անտուկ բուքի կամ որ նոյն
է 120,000 անդրդիւրի ուրու խոր
մամբն է (զոր Եւրոպայ խան իւր
« Եւր » մը կը նկատէ և զոր Անդրդիւր
ցիք պարզմամբար իբրեւ « Եւր » կը նը-
շանակեն) որ խաղաղութիւնը կրն-
քուեցաւ : Եւրոպայ խան Անդրդիւր
կը թողու լուրեր, որոց վրայ բնակող
ժողովուրդը Անդրդիւրի խիստ
խիստութիւնը գրեթէ երբեք ճան-
չած չեն, և զորս բոլորովին չտար
Անդրդիւր, որովհետեւ Անդրդիւր
կառավարութեան համար միայն կընդունի,
հաստատելով յաւելումն (եթէ դոյա-
նայ) Լորա Պիքօնի վճարելու պայմանաւ :
Ո՞ր տեսնուած է որ յաղթանակ յաղ-
թողէն տուրք տաւանայ :

« Բայց Հնդկաստանի կառավարու-
թիւնը չկրնալով այլ ևս շարունակել
պատերազմն, որ իւր զօրքերը կը ջար-
դէր և դանձուն մնացողը կ'սպասէր,
ծախողութեան պարտիկը ուղեց և դաշ-
նագրութիւնը կնքուեցաւ : Այսպէս
երկու կողմն ալ կը շահին : Եւրոպայ
խան, որոյ դաշնակալութեան իրա-
ւունքը բնաւ ապահով չէր և ուրիշ
թեկնածուներէ կը վախնար, Անդրդի-
այէն կը ճանչուի և մեծող ումար դը-
րամ կընդունի, որ խիստ համեղ կու-
ղայ իւր քմաց . ապիւրջ դատ իւր ե-
րկուսն թշնամին մինչև իսկ պար-
տաւորութիւն կ'ստանան իւր թըշ-
նամեաց դէմ իրեն օգնելու :

« Անդրդիւր իւր գլուխը դուրս կը
քաշէ թաղաքէ մը որոյ մէջ պէտք
չէր երբեք մանել : Կը պարծի յաչս
տղիտաց թէ իւր աւագադիւտական
սահմանադրութիւնը ձեռք բերու :
Բայց Անդրդիւրի մէջ իւր աղդե-
ցութիւնը կորուսած է : Ինչպէր կը

ճերուս մէջ և շրջականները պահպա-
նութեան դրած զօրաց թիւը պէտք
է աւելցնէ, և Լորա Պիքօնի վճարուելը
120,000 ոսկույ տուրքէն դատ, խեղճ
Հնդկիւր պիտի պարտաւորին նաեւ աւ-
րութեանց և կիրճերը պահպանող
զօրաց ծախքերը վճարել : »

Անդրդիւրի Մօրնիկ Բօսթ լը-
րագրին, որ կառավարութեան հետ
յարաբերութիւն ունեցող թերթերէն
մին է, Զուլուներուն կառույն վրայ
գրած մէկ յօդուածին մէջ հետեւեալ
խօսքերը կընէ .

« Թէպէտ մինչև ցարդ Զուլուներ-
ուն կորուստները մերիններէն շատ
աւելի եղան, Անդրդիւր գործերուն
ստացած դարձուածքէն գոհ լինելու
պատճառներ ունի : Ինչ որ իւր նա-
խորդներէն և ոչ մին չէր համարձա-
կած ընել, ինքը կատարեց . իւր նի-
զակներուն սլաքներն Անդրդիւրացի
արեան մէջ լուաց, և պարտաւորեց
դիւնդիւր որ 25 տարի առաջ Գրեմ-
ուրի լրագրի մը հանէ : Մեր այս պա-
տերազմին մէջ ձգուելուն, կամ մա-
նաւանդ դաշնակցութեան անտեղիակ
եղանակը դարուս պատմագիր մ'ար-
ձանագրելը ամենէն զարմանալի դէպ-
քերէն մին պիտի լինի : Այս ժամուս
իսկ, քիչ Անդրդիւր կայ որ այս պա-
տերազմին բնութեան և պատճառե-
լիք ծախուց մեծութիւնը կարենայ
հասկնալ : »

Քանի մ' օրէ ի վեր Կ. Պոլսոյ
ակումբներուն մէջ խօսակցութեան
նիւթ եղած է Թէրճէմանի—Հադի-
գաթ լրագրի մէկ յօդուածն, որոյ
մակագիրն է « Ճշմարտութիւն մի ևս » :

Մեր թուրք պաշտօնակիրը վերջին
պատերազմը քաղաքական մեծ սխալ
մը կը համարի, քանզի մինչդեռ Ռու-
սիա իւր զինուորական զօրութիւնն
ուժեղանալով իրեն բնակիչներէ կառ-
նու, Թուրքիա միայն տաան և հինգ
կամ քսան միլիոն բնակիչներէ կառ-
նու, և ողմատութիւն չէր այս վերջ-
նոյն պատերազմի այնպիսի տէրու-
թեան մը հետ, որ Գրեմի պատերազ-
մին ժամանակ չորս մեծ տէրու-
թեանց բնակիչներու դիմագրած էր,
և այս անգամ օգնականներ ալ ունէր,
երբ Թուրքիա բնաւ դաշնակցի չու-
նէր : Թէրճէմանը Հադիգաթի կը դա-
տադարտէ ուրեմն այն պատերազմա-
սէր ցոյցերն որք Ոսթիմաներու մի-
ջոցաւ ի գործ դրուեցան, և մինչև
իսկ կայսերական պալատին առջև
համարձակեցան իրենց պատերազմա-
սէր ազդակները վէհ : Սուլթանին
ակաւջն հասցնել :

Իսկ Եւրոպայի մէջ Թուրքիոյ բա-
րեկամ և դաշնակցի չը տեսնուելուն
պատճառ կը համարի Թէրճէմանը
Հադիգաթի նախ Պոլսոյ վրայ ցաւալի

դէպքերն և անոնց հեղինակներուն
(հակառակ կայսերական հրամանաց)
անպատիւ մնալն, որ Եւրոպայի հա-
սարակած կարծիքը Բ. Դրան դէմ
գրգռեց : Բայ ասկէ ուրիշ պատ-
ճառ մը կար Եւրոպայի անհամակիր
ընթացքին, 1873 հոկտ. 6ին հրատա-
տարակալ երմտական որոշումն Օս-
մանեան արժէթը մեքերուն մեծ
փնտ տուած էր և Թուրքիոյ վարկը
խանգարած : Տոկոսներուն կէսը
կանխիկ և կէսը թուրք տալու որո-
շումը կէս անանկութիւն մ'էր, և
բնական էր որ Եւրոպայի մեծ դը-
րամատէրներէն սկսեալ մինչև փոքր
գործաւորներն, որք իրենց խնայու-
թիւնն Օսմանեան արժէթը վերջ-
րու տուած էին, իրենց դժգոհու-
թեան ձայնը բարձրացնէին Թուր-
քիոյ դէմ : Այսպիսի փնտաւար ո-
րոշման մը պատասխանատուութիւնը
նախկին Մեծ—Եւրոպայի Մահմուտ
Նէտիմ փաշային և հանգուցեալ Սուլ-
թան Ապտուլ—Ազիզի վրայ ձգուած
էր :

Թէրճէմանը Հադիգաթի յիշեալ
թուրքերը կը հրատարակէ : Ասոնց
իմաստն արդէն այն ժամանակ հրա-
տարակուած պաշտօնական յայտա-
բարութեանց համաձայն է . Օսմանե-
ան պարտուց տոկոսները քսան 14
միլիոն ոսկի կը հասնէին . և որով
հետեւ դանձը կը պարտաւորէր փո-
խառութեան մը վճարել զանոնք, ուս-
տի հարկ տեսնուած էր տոկոսներուն
կէսն հարկերն հինգ տոկոսաւոր ար-
ժէթը վճարել մինչև որ կայսե-
րական դանձուն վիճակը ներքի դարձ-
եալ կանխիկ հատուցանել : Զարմա-
նալին այն է որ այսպիսի որոշում մ'էր
մշտական վարկը պահպանելու միջոց
կը համարուէր պաշտօնական տե-
ղեկագրոց և յայտարարութեանց մէջ :
Վէհ : Սուլթանին ներկայացած տե-
ղեկագիրը կրտսէ թէ յիշեալ որոշու-
մը կարծեաց համաձայնութեամբ
ընդունուած է նախարարաց խորհրդ-
դէն, որոց ամենքն ալ ստորագրու-
թիւն դրած են, այն է՝ Մեծ—Եւրոպ-
այի Մահմուտ Նէտիմ փաշա, Միս-
հաթ փաշա, Բիդա փաշա, Սաֆվիթ
փաշա, Էուսուֆ Զիա փաշա, Սայիտ
էֆէնտի, Մահմուտ պէյ : Երկրորդ-
տեղեկագիրը մը ներքև կը տեսնուին
Մահմուտ Նէտիմ փաշայի, Շէյխ Իւլ-
իալամ Հասան Ֆէհմի Էֆէնտի, Միս-
հաթ, Բիդա, Սաֆվիթ, Նամիդ-
Ապտի, Էուսուֆ Զիա, Շէյխիթ, Գա-
պուրի, Հալիթ, Ապտուլ—Քէրիմ փա-
շաներու, Ստատուլազ պէյի, Սա-
մի փաշայի, Գալիպ փաշայի, Գաւա-

քի վաշտայի, իրֆան վաշտային, քե-
նան պէյի և յայտն էֆէնտիի ըս-
տորագրութիւններն: Երրորդ տեղե-
կագիրք մը թէպէտ Մահմադ Նէտիմ
վաշտային ստորագրութիւնը չկրէր,
բայց վերագրեալ ստորագրութիւննե-
րէն զատ քէմալ վաշտայի և Մաամու-
լաճ էֆէնտիի ստորագրութիւններն
ալ ունի:

Թէրէմանը Հադիգաթ կը հե-
տեցնէ թէ այսպիսի ծանր դործի մը
պատասխանատուութիւնը մինչև հիմա
Մահմադ Նէտիմ վաշտային և հանգուց-
եալ Ապաիւլ Ազիզ Սուլթանին վրայ
միայն բեռնուած էր, զոր երակներէն
արիւն առնուելով մարտիրոսացեալ,
այսինքն ոչ թէ անձնասպան՝ այլ ըս-
պանեալ կը համարի:

Լէվընթ Հէրըլտ իւր երէկուան
թուով կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլ-
թանը Կ. Պոլիս դալու արտօնութիւն
տուեր է նախկին Մեծ-Եպարքոս
Մահմադ Նէտիմ վաշտային: «Ն. Վե-
հախառութեան այս դիմութեան դոր-
ծը, կըսէ յիշեալ թերթը, ընդհա-
նուր գոհութիւն պիտի պատճառէ:
Մահմադ Նէտիմ վաշտային երկարատե-
ւաքորը կորուստ մ'եղաւ թէ՛ վեհա-
պետին և թէ երկրին համար: Ն.
Բարձրութեան վարչական դործողը
վրայ կարծիքներն ուրախ ալ կարե-
նան տարբերել, ոչ ոք կրնայ ժխտել
թէ Մահմադ Նէտիմ վաշտայի ճշմարիտ
հայրենասէր և կայսերական ազգա-
տոհմին անկեղծ բարեկամ մ'է: »

ՀԱՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտոն 16 յունիս.
Գաղղիա իմաց տուաւ Հելլենական
կառավարութեան թէ Յունաստանի սահ-
մանաց ուղղութեան համար Վեհապո-
ղոյ նշանակած դէին կէտ առ իշտ կը
հաւանի:

Լոնտոն 16 յունիս.
Լորտ Չէլմֆորտն երկու հեռագիր
մը կը ծանուցանէ թէ Անգլիական զոր-
քն յունիս 1ին և թերեւ աւելի առաջ
Ջուլիանթոն դէմ յառաջանալու պատ-
րաստ է: Յէլլիպոյ թագաւորն իր հաս-
տատութիւն իւր խաղաղասիրութեան,
անձամբ հնազանդութիւն յայտնեց:

Այս ամսու հոգի հեռագիր
Փիլիպէ 16 յունիս.
Արեւելեան Բալկան յանձնախորհրդ
Գաղղիական տապին պատուիրակ Պ. Տը
Բէնկ, Պ. Յունիէի հրաւիրածը այսօր
Կ. Պոլիս դնաց: Գաղղիական բնակչաց ե-
րեւելեանքն քանի մ'անձինք ուղևորեց ե-
ղան Պ. Տը Բէնկի մինչև երկրթուղւոյն
կայարանը:
Հասարակային շինութեանց վերաբե-
տեց Վալքըթի պէյ Կ. Պոլսոյ հետ թըղ-
թատարութիւնը վերականգնեց: Այս թըղ-
թատարութիւնն, որ մինչև ցարդ չտրա-
թական էր, հանապազօրեայ եղաւ և քա-
նի մ'օրէն պիտի սկսի:

Լոնտոն 16 յունիս.
Օտոմ. Բան. 12
Փոլս. 1863 45 1/2
» 1869 44 1/2
» 1871 51 1/2
» 1872 24 1/2
» 1873 43 1/2
» Կղ իւլ. 68 3/4
Անգլ. Բան. 97 1/8

Փարիզ 16 յունիս.
Օտոմ. Բան. 12,5
Փարիզ. Բան. 50/0 32, 10
» » » Նոր 33, 17 1/2
» » » 50/0 116,62 1/2

ՆՆԻՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝
Բէրլինի քաղաքային գատարանին
անդամ Խորասանեան թովմաս է-
ֆէնտին Պոլսոյ վերաքննութեան ա-
տենին քաղաքային ճիւղին անդամ
անուանեցաւ:

Վերաքննութեան ատենին քա-
ղաքային ճիւղին երկրորդ Միւսէյի
Օգան էֆէնտին թերայի քաղաքա-
յին գատարանին անդամ անուա-
նեցաւ:

Տպագրական դիւանին տնօրէն
Ֆէրիթէմ էֆէնտին երէկ իւր պաշտօ-
նը վարել սկսաւ, և ժամանակէ մ'ի-
վեր փոխանորդութիւն ընող Վաա-
էֆէնտին Պետական խորհրդոյ ան-
դամակցութիւնը շարունակել սկսաւ:

Լէվընթ Հէրըլտ կը ծանուցանէ
թէ Սպարապետ Գաղի Օսման փա-
շան, պաշտօնանկ եղած երկու Միւ-
շինեւրուն՝ այն է Յուսա և Նուսրէթ
փաշաներուն՝ իւր վարչական դործող
նկատմամբ ըրած ամբաստանութիւն-
ները քննելու համար դատական յա-
տուկ ատենանի մը կազմութիւնը ինդ-
երէ է:

Լոնտոն 16 յունիս.
Նամակներ կը ծանուցանեն թէ Անգ-
լիական կառավարութեան եղած
դանդաղանայ վրայ, Սըր Հ. Լե-
յարտ հրահանգ ստացեր է պահան-
ջելու Գոնեսի որ անգլիական հալա-
տակաց ոմանց մինչև ցարդ առանց
արգելիքի մնացած առեւտրական
դործերը ժամ առաջ կարգադրին:
Մինչև իսկ կրտուի թէ յիշեալ դոր-
ծոյ կարգադրութիւնն եթէ առա-
ւել յապաղի, Անգլիական կառավա-
րութիւնը կ'սկսի հաստատել Բ.
Դրան վճարուելիք մասէն գումար մը
վար պիտի դնէ:

Սըր Կարնէթ Ուօլլի զօրավարին
տեղ կ'սկսի կառավարել անուան-
եալ Անգլիացի Պ. Պիտըք Գոնապե-
տըն այսօր իւր պաշտօնատեղին կեր-
թայ մայրաքաղաքէս:

Կըսուի թէ Թրնօլայի նախորդ
կառավարիչ Պ. Չանքօֆ Պալլադիոյ
իշխանութեան կողմէ դեռ պահանջան
դործակատար պիտի անուանի 'ի Կ.
Պոլիս:

Կարմիր ծովուն մէջ գերեզմա-
ւուն արդիւնքը համար Անգլիոյ և
Թուրքիոյ միջև պայմանագրութիւն
մը կնքուելու վրայ է:

Վաղըթ քաղաքին իւր այս առուր
թուով Թրնօլային քաղաքը Բիւթէ-
րի հեռագիր մը կը հրատարակէ ծա-
նուցանող թէ Պալլադիոյ պարպող
Ռուսական զօրաց բանակաւոր վաա-
նա փոխադրուած է: Տօնուրօք
Գօրաքօֆ իշխանը Մակեդոնիոյ սահ-
մանագրութիւնը դնացեր է: Ռուսական
զօրաց պարպած տեղերը Պալլադիոյ
աղղային զինուորութիւնը կը դրուի
Ռուսական բանակէն 80 չափ սղալք
և 160 չափ թնդանթածիք զօրք
յիշեալ տեղական զինուորութեան
հետ միացած են:

Շարաթ օրը ցուալի դէպք մը
տեղի ունեցաւ Գաղղի վաշտայի Եֆէն
Չէլմէ թագին մէջ: Դալիգա անուն
90 տարեկան Հայ տիկին մ'իւր տան
մէջ անոյշ եղած ժամանակ, վառա-
րունէն ցատկած կայծէ մը հանդերձ-
ները բռնկեցան, և մինչև որ օգնու-
թիւն հասաւ խեղճ կինը շարաշար
խանձոտեցաւ և ցաւերուն չղիմա-
նալով մեռաւ:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ	
ԷՍՉԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԷ	
Երկ իրիւրն զօրուեցաւ	—
Այս առաւօտ բացուեցաւ	12 37
Կէս օրին	12,37

Բուսիլի երկաթուղի	Չր. 48,
Թիւրքուամ	Չր. 4130
ԲՆԹԱՅԻ ԱՐԺԱՅԻՆ	
4 Յունիս	
Ստիւթէ Ե. Ե. Երկրայի բաժ. Անգլ. Կ. Կ.	3,70
Կ. Պոլսոյ Պաշտօնի	6,15
Կ. Ե. Ե. Երկրայի	4,15
Կ. Ե. Ե. 1863	ձր. 72
» 1865	» 69
» 1869	» 21
» 1872	» 63
» 1873	» 270
Զրաւաւ	Օտոմ. Կ. Կ.

ԲՆԹԱՅԻ ԿՐԻՍՏՈՅ	
5 Յունիս	
Անգլ. Կ. Կ.	109 8
Նարալան ոսկի	87 12
Կ. Ե. Ե. Կ. Կ.	90 3
Կ. Ե. Ե. Կ. Կ.	31 10
Մէճիտիլի տարրիւթիւն	6 12
Լինգուց	14 10
Պրինս	180

ԱՂԳԱՅԻՆ

Կիւմանաթ թէ Գաղղիական Ս-
րեւելեան ընկերութեան Տնօրէն Խոր-
հօրդն հրաւիրեր է Արարատեան և
Կիլիկիան ընկերութեանց Գործադիր
Ժողովներն, որպէս զի Գաղղիական
մէթոտներու և դասադրքերու կա-
րեւոր խնդրոյ վրայ 'ի միասին Խոր-
հօրդակցելէ յետոյ, ընդհանուր ու-
սումնական հիմնադիր մ'ընդունին
ընկերութեանց վարժարաններուն
համար:

Ինչպէս կերեւի, ասիական առաջին
քաղ մ'է դէպ 'ի միօրինակ կրթու-
թեան հաստատութիւն, որովհետեւ
խիստ հաւանական է որ եթէ երեք
ընկերութիւններն, որոց գլուխը կը
գանուին հմուտ ուսումնականք և
դաստառք, իրենց Գաղղաց համար
միօրինակ հիմնադիր մը հաստատել
ընեն: Եւ ինչպէս ինչպէս Կ. Պոլսոյ
Վաղըթի օրինակ մը ինչպէս աղղային
ուրիշ վարժարանաց համար, և մի-
օրինակ կրթութեան հաստատու-
թիւնն յայնժամ աւելի դիւրացած
կը լինի: Ասկէց զատ, կը կարծեմք
թէ միւսնոյն դրութիւնն ընդունելով
և հեռաւարտ միւսնոյն դասադրքե-
րը գործածելով, յիշեալ երեք ըն-
կերութիւնք կրնան ինչպէս աւելորդ
ծախքերէ ալ ազատ մնալ: Երեք ըն-
կերութեանց Գաղղացներուն մէջ մի-
ւսնոյն եղանակաւ կրթութեան առան-
դումն ուրիշ յայտնի առաւելութիւն-
ներ ալ ունենալով, կը յուսանք թէ
Արարատեան և Կիլիկիան ընկերու-
թիւնք լրջաբար 'ի նկատ կառնու-
ն Գաղղիական ընկերու-
թեան այս աղղօգուտ առաջարկու-
թիւնն:

Թէրէմանը Լեֆթար քաղաքին,
որ քանի մ'օրէ 'ի վեր զարմանալի
դատ մը պաշտպանելու եղած է, իւր
երէկուան թուով յօդուած մը կը
հրատարակէ՝ իրեն 'ի պատասխանի
մեր չարաթ առաւ թուով հրատա-
րակած քանի մը տողերուն, որ, ինչ-
պէս կը յիշեն ընթերցողք, Գարա-
թօյի կամուրջին դուռը Հ. Բ. է-
ֆէնտիի կառուցած շէնքին ֆիւրա
գործաւորաց կողմանէ Հայ բեռնա-
կրաց վրայ եղած վայրագ յարձակման
կը վերաբերէր: Եթէ չեմք սխալի,
այս առաջին տողամն է որ հրապա-
րակաւ ասին յայտնի գործուած դա-
տապարտելի դործ մը՝ որ ընդհա-
նուր զայրոյթ դրուած է, համար-
ձակ ջատագովութիւն կը գտնէ լուրջ
կամ այնպէս կարծուած լրագրի մը
մէջ, որ միւսնոյն աղղային լինե-
լու գէթ երեւոյթն ունի: Մեր մեր
չարաթ առաւ պատասխանը չատ

չալով և մեղմութեամբ դատ էֆնք,
յուսարով որ մեր աղղարարութիւնը
պիտի բաւէր թէրէմանը Լեֆթարի
խմբագրութեան յիշեցնելու թէ ճա-
խող դրկց մէջ ինկած էր, և կը յու-
սայինք որ մեր յարգոյ պաշտօնա-
կիցն, որուն օտար չէին կրնար լինիլ
արգարատիւթեան և աղղարութեան
թեան դպրանէք, պիտի փութար
ինդիրը լաւ ուսումնասիրել և փո-
խանակ վայրագ ֆիւրաքերը պաշտպա-
նելու, անմեղ Հայ բեռնակրաց իրա-
ւունքը նիւթի պաշտպանէր, որք
անախալ յարձակում և հարուած
կրած էին:

Մական կը ցուալմը որ մեր այս
արգար անկողութիւնն 'ի դերեւ ե-
լած է: Հասկնալու համար թէ հոկա-
ռականութեան սղին մինչև ո՞ր
կրնայ երթալ և մինչև ո՞ր ատեն
կրնայ աղղարութիւն բանեցնել մի-
շև իսկ լուրջ անձանց վրայ, կը բաւէ
աչքէ անցունել երէկուան Թէրէմա-
նը Լեֆթարի «Մասիս» վերնագրով
հրատարակած հարիւր չափ տողե-
րնոյ որք գեղեցիկ օրինակ մը կ'ընծա-
յին իմաստակ վաստարանութեան:

Մեր պաշտօնակիցը չկրնար լա-
ւագոյն միջոց մը գտնել իւր կորու-
սեալ դատը պաշտպանելու, խնդիրը
բոլորովին խեղաթիւրել կը փորձէ,
որպէս թէ հար լինել առաջի աշ-
խարհի տեղի ունեցած եղելութիւն
մը ծածկել: Թէրէմանը Լեֆթար
պարզապէս կրտէ թէ խնդիրը տախ-
տակորի (Թահիթիթե) մը խնդիր
է. ֆիւրա գործաւորք չէնքն բո-
լորովն տախտակորի կը չինէին
անցող դարձողաց ֆիւտ չըպելու
համար. Հայ բեռնակիրք որք կ'ե-
րեւի թէ՛ ըստ Թէրէմանը Լեֆթարի
տրամադանութեան՝ որքամ կամ
խենթեղած էին այդ միջոցին, յիշեալ
տախտակորի կը քանդեն՝ անոյշ
զօրանք Լոնտոն, որովհետեւ մեր պաշ-
տօնակիցը խոհեմութիւն կը հարարի
պատճառ կամ ուրիշ որ և է պարա-
դայ մը չի յիշէ: Ֆիւրաքերն արդար
զայրոյթով կը բորբոքին և ծանու-
ցեալ յարձակումը կրնան Հայ բեռ-
նակրաց վրայ, որք՝ հետեւաբար,
ըստ Թէրէմանը Լեֆթարի, դիւաւոր
յանցաւորներն են այս գործին մէջ:

Ինչպէս կերեւի, մեր պաշտօնա-
կիցը կը մոռնայ բուն խնդիրը, զոր
եղածին պէս պատմել բնականաբար
իւր գործին չէր գար: Ռուսի աւելորդ
չլինի յիշել թէ Հ. Բ. էֆէնտիի կա-
ռուցած շէնքին կից փոքրիկ նա-
ւամատոյց մը կայ, զոր Հայ բեռնա-
կիրք 2500 զորու ամուսկան վճարե-
լով վարձած են թուրքէ մը, և եր-
կար ժամանակէ 'ի վեր կը գործածեն:
Շէնքին Յոյն Գաղթան յիշեալ նաւա-
մատոյցին մէկ մասը դրուել կուզէ՝
ըսելով բնականաբար թէ արտօնու-
թիւն ստացած է. Հայ բեռնակիրք
իրաւամբ դիւալ կուտան թէ նա-
ւամատոյցն իրենք ամուսկանով վար-
ձած են երրորդէ մը, որոյ հա-
ւանութիւն տուած լինելն հասկնա-
լու, ինչպէս նաեւ թաղապետու-
թեան կողմէ ստացուած հրամանա-
գիրը անանելու պէտք ունին: Եւ
ըստ որում Յոյն Գաղթան այս արդար
գիտութիւնն 'ի նկատ չառնելով՝
մէկ կողմէ տախտակորի չինի կու-
տար Հայ բեռնակրաց վարձած տեղ-
ւոյն վրայ, ոյս վերջինները բնակու-
նաբար կընդգլխանան մինչև որ ի-
րենց սպասած պատասխանները գտն-
ուի այսպէս՝ Թէրէմանի Լեֆթար
ի կողմանէ իրենց վերադրեալ յի-
մարական դերէն թերեւս քիչ մ'ա-
ւելի գործ կը տեսնեն, ըստ որում
իրենց իրաւունքը կը պաշտպանէին,
և ոչ թէ ուրիշին չէնք կարելին
պարզ քմահաճութեամբ: Մեր Լեֆթար

դեռ այդ պատահականներուն դա-
ւան կապակցին, չենք ընդ մէջ բանող
Քիւրտերը չենք զուրս կենդանի և
կատարի յարձակում մ'ընելով Հայ
բնակարանը վրայ, անոնցմէ մի քա-
նին կը վերադառնան քանի մը վայրկե-
սի մէջ և անշուշտ իրենց վայրագ
յարձակումն առաւել աղետալի հե-
տեանք պիտի ունենար եթէ անմի-
ջապէս օգնութեան չհասնէր զէմի
պահականցէն, որոյ գլուխն եղող
սոյսն այս եղբորութեան նկատմամբ
տեղեկագիր մը կուտայ իւր մեծե-
րուն՝ Հայ բնակարանը անմեղութիւ-
նը և Քիւրտերուն յանցաւորու-
թիւնն հաստատելով, և եղած հար-
ցաքննութեան արդիւնքն ալ կը
հաստատէ թէ յանցաւորք Քիւր-
տերն էին միայն, ըստ որում ա-
նոնց մէջէն 9 հոգի կը բանտարկուի,
մինչդեռ Հայ բնակարանը աղետ
կը թողուին:

Ահաւասիկ ճշմարիտ եղեալ թիւ-
նը, զոր մեք գրեցինք անցեալ
շաբթու, զոր լէվանթի Հերալտ գը-
րեց երեք օր ետքը, զոր հաստատե-
ցին պահականոցն զինուորներն, և
որուն կը վկայեն ականատես սեղա-
նաւորք և խանութպանք:

Ինչ անուն պէտք է տալ ուրեմն
Հայ լրագրի մ'ընթացքին, որ հա-
կառուութեան դատապարտելի ող-
ով կ'ընդդէմ ճշմարտութիւնն, և ա-
ռաջի աշխարհի իւր անմեղ ազգա-
յաց իրաւունքը մատնել կը փորձէ:
Միթէ կրցա՞ն հերքել Մասիսի պատ-
մած իրողութիւնն, — ո՛չ, կրցա՞ն
իրողութիւնն եթէ ոչ ճշմարիտ՝ զէթ
ճշմարտանման կերպիւ մը ներկայել
իւր ընթերցողաց, — ո՛չ, կրցա՞ն զէթ
մէկ փաստ յառաջ բերել հաստատե-
լու համար թէ Մասիսի յիշած բազ-
մադիմի վկայութիւնները սուտ էին,
չինծու էին, — ո՛չ, վերջապէս իւր
ձախող դատը կամ իւր անման դիւ-
ցադրանքը — Քիւրտերն ըսել կու-
նեմք, — պաշտպանել կարենա՞ն հա-
մար կրցա՞ն իւր կողմէն զէթ ամե-
նապիւրբիկ փաստ մէջ բերել, ո՛չ, ո՛չ
և դարձեալ ո՛չ, ինչ բանի կըծառա-
յէ ուրեմն իւր խորքանքը, կամ
ինչ նպատակաւ վէճի բռնուած է
Մասիսի հետ: — Մեք ասիկա մեր
չաբաթ աւուր թուով մեծ քաղաքա-
վարութեամբ իմաց տուինք իրեն,
բայց թէրճէմանը չփքեար չուղեր
խոստովանել թէ Մասիս լու գուշա-
կած էր իւր միտքը, որովհետեւ կը
հարցնէ մեզ թէ ինչ ըսել է շուրջ-
բաւական բառը:

Մեր պատասխանը կարճ է: Եւ
բաթ օրը ցաւելով յայտնեցինք թէ
թէրճէմանը չփքեար իմաց տուինք
ըլ լու հայերէն լինի հասկնար: Այս-
օր ալ հարկ կը համարենք յայտարա-
րել թէ թէրճէմանը չփքեար իմաց
բազմաց հայերէն դաս տալու ոչ
պարտաւորութիւն ոչ ալ անորժակ
ունիմք:

Իսկ դառն թէրճէմանի այն խոս-
քին թէ Քիւրտերը պիտի ծեծէին
բնակարանները՝ թէ՛ Հայ լինէին, թէ՛
ոչ, յայտնի է թէ տառով մեր դիտողու-
թիւնը հերքուած չլինել, որովհետեւ
հարուած կողմերը վերջապէս հա-
յերն էին, և թէ չարագործի մ'ա-
ռաւել չարքիւր ընելու կարողութիւ-
նը չկարար իւր ըրած չարեաց արդա-
րացուցիչ փաստ ոչ ալ մեղմացուցիչ
պարագայ համարուիլ:

Թ. ՂԱՅԻՆԻԹԻՆԻՔ ՄԱՍԻՍ ԼԵԱԳՐՈՑ
Երկրիւ 19 մայիս 1879
... Խմբագիր .
Գաւառիս ազգային ժողովն ա-
ռաջնորդ անուն ընտրութիւնը կատա-

րելէ ետեւ, զոր արդէն իմացած էք,
վաւրաց՝ ըստ յանձնարարութեան
խորհրդարանական յանձնարարի ընտ-
րել մի յանձնարարութեւն, որոյ պաշտո-
նը պիտի լինի ուսումնասիրել տե-
ղական պիտոյքը, և գրել պարզեա-
րար առ բարենորոգ մանց յանձնա-
խումբն: Խմբագիր տէր, քաջայայտ
եմք որ Երկրիկայու սոյն ընտրեալ
յանձնարարութեան իսկ և իսկ մեր յաւոյ
և պիտոյից թարգման պիտի ըլլայ,
և պիտի լրացնէ մեր բաղձանքը:
Չեմ ուզեր յանձնարարի անդամոց
արժանեաց վրայ դրուել չափեր,
զի նոքա կարօտ չեն այդմ, այլ կըս-
պասեմ իւրեանց դործերուն: Ազ-
գային ժողովը սոյն յանձնարարին
յանձնարարեց նաեւ առաջնորդական
իրաւանց կարգադրութիւնն առնել
և բերել դատաւական ժողովոյն ի
հաստատութիւն:

Առաջին անգամ ըլլալով՝ քաղա-
քիս Քիւրտերուն վարժարանի սա-
նուհեաց ձեռագործներն երեք հա-
րիւր բաժնի վրայ վիճակահանու-
թեան դրուեցաւ անցեալ կիւրակէ,
իւրաքանչիւր բաժնի մէկ քառորդ
մէճիւտ, և անցեալ կիւրակէ կատար-
ւելով դպրոցի սրահին մէջ յետ ազ-
գային սրտագրու երգոց, 35 թիւ
չափեցաւ աշակերտութեան զեղեցիկ
և սիրուն ձեռագործները. ներկայ
հանդիսականք դոհութեամբ մեկնե-
ցան մասնաւոր շնորհակալութիւն
յայտնելով հոգաբարձութեան և
վարժուհիին. յուսով եմք որ յետ
վեց ամսոյ աւելի ընդարձակ վիճա-
կահանութիւն մը տեղի կունենայ:

Այնպէս նորոգելու առաջնորդ Գա-
րեգին Ե. վարդապետն երէկ երեկոյ
մուտ ունեցաւ և ուղղակի յառաջ-
նորդարան հանդիսատ առաւ: Սըր-
ւանձանանց Հօր բարի գալուստը
Երկրիկայուց մեծ խնդութիւն առ-
թեց: Մանաւանդ երկրապարտ մա-
սին որոց հետ զհայրենեաց կը խօսի
վաղը՝ որ է տուն Հոգեգալուստան,
հրաւիրուած է պատարագել ի Ս.
Երկրիկայութիւն եկեղեցւոյ, ուր ան-
շուշտ խուռն բաղնիքի պիտի
լցուի նորա հայրենանուէր և սըր-
տագրաւ քարոյրը լսելու: Այժմէն
պատրաստութիւն կայ չի՞ղուր որ
չուտ մեկնի, և միւս կիւրակէ Սահ-
մանաբուրութեան 19-րդ տարեդարձի
առթիւ մի խնձոյք տալ մտադիր են
Երկրիկայի ազգայինք:

Երեկոյնով որ հայրենասէր Մա-
սիսիք էլ իրենց մէջ մի անիւն շնոր-
հէք ներկային:

Մնամ . . .

Թոտովոյ 1879 մայիս 29

... Տէր Խմբագրապետ Մասիս բազ-
մադիւն լրագրոյ:

Ազգային Սահմանադրութեան ԺԹՐԴ
տարեդարձի հանդիսին նկարագիրն, զոր
արդէն կատարեցաք ի 27 ամսոյ, կու-
նէմք Ձեզ ներկայել հրատարակութեան
խնդրանք, իւր ոչ եթէ բազմաթու-
թեամբ կեդրոնիդ մէջ կատարուածէն
աւելի վսեմ և աւելի ճշեղ բարեկարգու-
թիւն մը ունեցած լինելուն համար, որ
անկարելի է, այլ այս տեղի համար դեռ
նմանը չտեսնուած լինելուն համար:
Սոյոք է որ ի սկզբան չարթու մէջ Ա.
Թաղաւորի և Ս. Խաչի երկու թողեցւոց
հանդիսին զրօսավայրն որչեղուն մէջ
անհամաձայնութիւն տեղի ունեցաւ,
մինչև իսկ երկու թաղ բաժանեալ հան-
դէս կատարելու շարի որչափ արուեցաւ,
որուն արտաձու կը լինէր մէկ կողմէ (Ս.
Խաչի թաղ) արդարեւան մարմնոյն թաղ.
խորհուրդին՝ և միւս կողմէ (Ս. Թաղա-
ւոր թաղ) անպաշտօն մարմնոյ մը, այն
է Ա. Թաղաւորի անուանեալ ընկերու:

Թեան անգամայն ունեց դործադիր կանգ-
նիլը:

Այսին եմք որ ի վերջոյ Ս. Թաղ-
թաղի նորոգելու թաղ խորհուրդն (որ
թէ և առ ժամանակեայ ընտրուելով՝ սա-
կայն լուրջ, դործունեաց և արժանաւոր
անձինքներէ բաղկացեալ) ինքնին միջա-
մտելով համաձայնեցաւ Ս. Խաչի անձ-
նուէր և բաղադրելու Թաղ. խորհուրդ
հետ և Ֆապրիլայի ծովեղերեայ ծառա-
խիտ վայրն որչափ եցաւ: Գեր. առաջ-
նորդ սրբազան հայրն՝ արդէն Ս. Խաչ ե-
կեղեցին պատարագելու հրաւիրեալ լի-
նելով՝ կիրակի առաւօտուն յետ աւարտ-
ման Ս. Պատարագին փոքր մի հանգիստ
առնելէ ետեւ՝ պատրաստուեցան աշա-
կերտք դպրոցին փոքր և մեծ դռնիւք
և ամեն մէկուն ձեռքը տօնախի դաւար
ոտեր, ոտիկանութեան զինուորներ
տոգնէ ձանապարհ յարդոյ, ետեւ ման-
կունք, առաջնորդ սրբազանն վեղար ի
զուլս հանդերձ քահանայիւք և խու-
սըն բազմութիւնք ժողովրդեան հանդի-
սադիր Թաղ. խորհուրդ հետ ի միասին,
այսու բարեկարգութեամբ յառաջելով
երբ կառավարութեան դուռն հասանք,
արդէն այն տեղ ի պատրաստի եղող
զինուորներն (որովհետեւ առջի օրուրէն
լուր տուած և Միւթասարըք պէյն ալ
հրաւիրեալ էր) ամենք մէկէն ողունե-
ցին հանդիսին գալուստը, երգեցիկ ման-
կունք ապարանքին սրահ մտան Տաճիւ-
րէն երգ ի բերան ի ներող Օգոստոսիա
կայսեր, որոնք ետեւէն հանդիսականք,
և անդ Տաճիւրէն խիստ զեղեցիկ դրաւոր
բարեկարգութիւն մի եղաւ (զոր յօրի-
նած էր Մեծ. Գէորգ էֆէնտի Դուշան-
եան) վասն յաւերժ կենդանութեան
Օսմ. Բարեխան Պետութեան, և նոյն
իւրն Միւթասարըք պէյն փար ինչելով,
իւր ներկայութեամբն պատուեց Հայկա-
կան հանդէսն, զովեց և շնորհակալու-
թիւն յայտնեց, և ապա դարձեալ ազ-
գային երգոց շարունակութեամբ ձան-
րայ ընելով հասանք Ս. Թաղաւոր եկե-
ղեցւոյն անկիւնը, ուր ի պատրաստի
կեցաւ Ս. Յովհաննէս երկուս վարժա-
րանի աշակերտք և խուռնեամբ բազմու-
թիւն երգք ողունեցին հանդէսն, և
անտի կրկին թաղեցւոց միւթեմբ ուղ-
ղակի որոնեալ հանդիսավայրը գնացինք,
որուն կամարակապ մուտքին ալ ու ձախ
կողմերն երկու մատապատի օրիորդք
վարդեր կը ձօնէին ներս մոտոյներուն:
Հանդիսավայրն զեղեցիկ հանդերձանք
զարդարեալ էր, ճաշակեցան համար սե-
ղաններ պատրաստուած չափաւոր և
սահմանեալ օղիով և զինով և պաղովք
վարագեղ ծառոց խիտ հովանոցն ներ-
քեւ: Նուազարաններն սկսան Հայկական
աշխոյժ դարձեցանող ազգային երգոց
նուազներ հնչեցնել, կեցցէ Ազգ. կեցցէ
միութիւն, կեցցէ Ազգային Սահմանադ-
րութիւն ազգականերով բովանդակ զրօ-
սավայրն կը լնայ: Բաժակահարութիւնք
ի կեանս Օգոստոսիա կայսեր, ի կեանս
Ա. Թաղաւորի Ս. Պատրիարք հօր և Բա-
րեխան Ս. Խաչնորդ սրբազանի կը կըրկ-
նէին ցվերձ ճաշին:

Յետ այսորիկ երկու թաղի վարժա-
րանաց երգեցիկ մանկունք սկսան իրենց
երգերն զեղեցել, որոց ընդհատու-
թեամբ ճառախօսութիւններ փոխփոխի
կը յաջորդէին երկու կողմանէ:

Յունաց Գեր. Ս. Առաջնորդն՝ որ ի
սոյն հանդէս հրաւիրեալ էր, իւր կող-
մանէ իւր նախկին և ներկայ փոխանորդ-
ները զրկած էր, որոնք սիրալիւր ընդու-
նելով իրեն գտնելով մէկ ժամ մնալէ ե-
տեւ մեկնեցան:

Ապա կատարելից Միւթեմբըք պէ-
յն իւր հետ ունելով վարչական ժողո-
վոյ անդամներէն Երբ. էֆէնտի երկու
հանդիսավայրն, որուն ներկայութեան
երգեցիկ մանկանց խումբն սկսան Տաճ-
իւրէն երգել նուազել. ապա դարձեալ
գրաւոր բարեմալութիւն մի կարգաց-
ւեցաւ վասն կենաց Օսմանեան առատա-
գուլի կայսեր և հաստատութեան գա-
հուն: Յետ որոյ նուազածուց խումբն
ներկայացաւ և ի վերջոյ գեղեցիկ մարմ-
նամարտութիւնք Ս. Խաչ թաղի աշա-
կերտաց կողմանէ, որովք խիստ գոհ լի-
նելով Միւթասարըք պէյն, իւր շնորհա-
կալութիւնն յայտնելով և զարդաց ևս

քան զեւ հոգաւորութեան համար յոր-
դոր և խախտիւ տալով մեծարանք հան-
դերձ մեկնեցաւ: Յետ այսորիկ Ս. Թաղ-
թաղի դպրոցի աշակերտները իւրեանց
սպիտակափառ համազգեստներով ներ-
կայացան և բաց յազգային երգոց՝ մէկ
քանի փոքր առնարանութեամբ ցոյցեր
ևս ըրին, նաեւ համառօտ արամախօսու-
թիւն մի թէ ո'չափ սուաւել քաղցր և
զեղեցիկ են ուսումն և դիտութիւն բազ-
մատութեամբ ամեն պաղոց քաղցրու-
թեան և ամեն գոյցի գեղեցիկութեան,
և այսպէս մինչև ցմեռասաներորդ ժամ
հանդէսը տեւելով, Գեր. Առաջնորդ Սըր-
բազանի վերջական ատենախօսութեամբ
հանդիսին վերջ տրուեցաւ. և այնուհե-
տեւ դարձեալ նովին բարեկարգութեամբ
բոլոր աշակերտք միաձայն երգովք ողջոյն
հրաժեշտ տալով զեղեցիկ հանդիսավայ-
րին՝ մեկնեցան իրդ տարեդարձի տօնի
փախաքանօք:

Այո՛, . . . Տէր Խմբագրապետ, ու-
րախ եմք և ի հոգի կը ցնծամք երբ այս-
պիսի Ազգային այլ և այլ հանդէսներ
կատարուած կը լսեմք այլ և այլ տեղեր
և երբ մանաւանդ ներկայ կը գտնուինք.
սակայն ըստ իս այս ամենը արտաքին
ցոյցեր, խառնակի փայլեր, հոգմովայ
գոյն և աղաղակներ ոչինչ են, եթէ
մեր ներքինն արտաքիններուն չհամապա-
տասխանէ, և եթէ մեր բոլոր ձիւզն ու
գործութիւնը չթափանցէ մեր արագայ սե-
րունդը դատարարակեղ և լուսաւորելու
կանոնաւոր դպրոցաց միջոցաւ:

Ինչպէս որ բարեխանք հրաւրեալ ել
ներկայս ձեր Ազգ. ողջութեան թիւն
մէջ:

Մնամ Ձեզ շնորհապարտ
Հանդիսականքէն:

... Խմբագիր:

Հոգաբարձութիւնն պատիւ ունի հը-
րատարակել հետեւեալ Մեծ. ազգայնոց
ցանկը, որք բարեխանք մայիս ամսոյ
մէջ իրենց նուէրներով միւթեմբ Ազգ.
Հիւանդանոցի հինգ հարկի մօտ խըղ-
ճայի պատասխարեալներ:

Մեծապատիւ Էֆէնտիք
Յովհաննէս Քէրէտէճեանէ բրնձ. ք. 200
Եղիա Դաւաղեանէ կեռաս » 29
» » Եղիա » 28
Մի քանի բարեխանքներ ամերի-
քան լիւր 210 թօի 51
Ե. Ս. Քէրէտէանէ գառն հատ 1
Պետրոս Նիկողոսեանէ ծխախոտ քա. 15
Յովսէփ Բաւաղեանէ թէփ » 35
» » չէվրէթի » 75
Կ. Զիւմրիսճեանէ և անոր ձե-
ռք հանդանակութիւն եղովմ հատ 154
Ռուբէն Հիւսէյնճեանէ լուցիկ տէստէ 10
Վարդան Պապիկեան և Ա. Արապ-
եանէ թէփ քա. 6 5/4
Եւքո զինեղմանէ Սէրիկի զինի » 50
Նիկողոս Գալֆեանէ ընտիր ծա-
ղիկներ սախի 97
Նադարէթ Զաւաղեանէ բաթաթ. ք. 80

Մէճիկ 2025 զը
Միրտիք Պետրոսեանէ 89
Թաղէս և Սարգիս Քրիտապետ.

եանէ 106,50
Ռուբէն Եղաճեանէ Լ. Օսմ. մէկ 100
Բարեխանք անձէ մը » » երկու 200
Փիլիպոս Պէյրաւեանէ » մէկ 100
Մուրադ Էֆէնտիք 280
Դանիէլ Տ. Սահակեանէ 28 20
Մինաս Խաչիկեանէ 10
Փիլիպոս Զօրեանէ 40
Միւրադ Միրախեանէ 10
Խաչիկ Փիլաւեանէ 20
Մանուկ Աւետիսեանէ 18
Թէոփիլի ձեռք 20
Կարապետ Թիւրապեանէ 20
Բարեխանք անձէ մը բրաւս քա. 120

Հոգաբարձութիւնն յիշեալ մեծապա-
տիւ Էֆէնտիքներուն ցոյց տուած ազգա-
սիրական եռանդը գովելով՝ կը փութայ
իւր խորին շնորհակալութիւնը յայտնել
հրատարակաւ:

1879 յունիս 20 Մնամ . . .
Ի դիմաց Հոգ. Հիւ .
Վ. Ատենադարձի Ատենադարձի
Պ. Գալֆեանէ Միւթ. Յովհաննէ

ՋՐՀԱՆ

Ամերիկայի Ջրհաններ
մեծ և փոքր, երկա-
թե հաստառուն խող-
ովաներով թէ ջրը շնչ-
ներու և թէ խորունկ
հորերու համար ատան
գնեցող կը ծախուի, և
Պոլիս Ղալաթիա Մի-
նասեան և քնկերաց
Ամերիկայի մաղաղան

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

Փոքր «վանձէր» կոչուած ձեռ-
քով դարձող ու անքակ կար կարող
գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ գիւ-
րով թեմար կը գրեւն ու գրեն ալ ա-
ժան է, երաշխաւորութեամբ կը տոր-
ւի, արուածները կը շտուկ ու կա-
րել չգիտողին դաս կը արուի. կը
ծախուի և Պոլիս Ղալաթիա Մինասե-
ան և քնկերաց Ամերիկայի մաղաղան:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Սոսիալական Պատկերասրահ

Ներքին ՀԱՅԵՐԱՆԻ ՍՊՈՐՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ
Այս ընտիր գրքովը ամեն բանա-
սէր Հայոց հետաքրքրութիւնը իրա-
ւամբ գրաւած է: Կը ծախուի ամեն
Հայ գրադարանաց նաև լրագրաց
ցրուիչներու ձեռքով: Գին 2 զր:

ՆՈՐԱՏԱՐԱԿԱՆ ՄԱՍԻՆԻՔ

Միջնորդական Վեճակներ

Որք վաճառին 'ի Սեղան խան Ղալաթիոյ
և ալ գրադարանաց քով
Վերջինս ինչպէս. Նորոգ թարգ-
մանեալ ընտիր հայկաբանութեամբ,
ի Գեր. Խաչատուրեան ձեռքով ի
Հայկա Հայկական. — գին ֆր. 4.25:
Պատկերասրահ Հայերէն քերականութեան հա-
տոր ք. սկսեալ չորեքսաններորդ
դարէն կը հասնի մինչև մեր օրերը.
գրեալ աշխարհագրութեամբ և կա-
րելու համարութեամբ. — գին ֆր. 5.50:

ՄԻ ԿԱԹՈՒԼ ՍՐՏՈՐ

Չոր և Կաթն — Սեւի

ՀԱՅ ՍՈՒԹԻՒՆ ՎԵՐԱՅ

Երգեկան Պ. Սիսակ անուն ուս-
եալ երիտասարդին երկրորդ գործն
է, ի տղապանութեան ընտիր խորհրդ-
ագածութեամբ: Խառնուին հեղի-
նակն արժանի է աղբիւն քաջաշէրու-
թեան, և իւր այս գործը կը յայտնի օգ-
տակարարութեան կարգադրել ամեն Հա-
յերէ:

Կը գտնուի ամեն Հայ գրադարան-
աց քով. 'ի գին 2 1/2 զր յաւանք:

ՀՐԱՆՏ ԱՍՏԱՆՈՐ

ՊԱՏԱՆԿԱՆ ՆԵՐՇՆԱՆԻՄՆԵՐ

Կը ծախուի Երեւան — Տաթևի Ձիւն-
կիւրէր ճատեւսի թիւ 2, Ո. Ղա-
կասեան գրատունը և Երեւան Հայ գր-
ադարանաց քով. 'ի գին 75 անթիմ:

ԽՄԲԱԳԻՐ — ՏԵՐԻՔ

Կ. Ս. ԻԻԹԻՔԻՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՆ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՂԱՍԱՔԱՆ ԵՐԵՎԱՆ

ՇԻՐՔԻՐԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՇՈՒՆԱԿԱՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՆԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ 1879 ՅՈՒՆԻՍ 2 ՇԱՐԱՍ ՍՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆԶԻՆ ԵՐԵՎԱՆ 30

ԲՈՒԹՈՐԷՆ ԵՐԵՎԱՆ ՇՈՒՆԱԿԱՆԵՐԸ

Ժամ	Երբ Գրուեալ Է	Թիւ
10 45	Են նիմաճալէն Մէջքով. Պոլիս. Թար. Են նիք, Սթէն. 28 Էմիրի. Պոլիս. Բ Հիսար, Պոլիս, (Սթան Գրուի):	
10 45	Բ Ս. Գրաւագէն Են նիմաճա՝ Մէջ, Պոլիս, Թար, Են- նիք, Սթէն, Էմիրի, Բ Հիսար, Պոլիս, Պոլիս:	
11 30	Են նիմաճա՝ Մէջքով. Պոլիս, Թար, Թարապիս, Են նիք, 48 Էմիրի. Բ. Հիսար, Պոլիս, (Ուրբ. օրերը Ժամ 42ն):	
12 30	Են նիմա՝ Մէջքով. Պոլիս, Թարապիս, Են նիք, 21 Սթէնիս, Էմիրի. Պոլիս. Բ. Հիսար, Պոլիս:	
	(Թարի ուրաւութիւն) :	
1 15	Են նիմաճալէն Մէջքով. Պոլիս. Թարապիս, 32 Են նիք, Էմիրի. Բ. Հիսար:	
2 15	Են նիմա՝ Մէջքով. Պոլիս. Թար. Են նիք, Էմիրի. Բ. Հի- 28 սար, Պոլիս, Արեւ. (Ուրբ. օրերը Գրուի, Սթէնի):	
3 15	Բ և Ս. Գրաւագ, Մէջքով. Պոլիս, Են նիք, 20 Եմիրի. Էմիրի. Պոլիս. Բ Հիսար, Պոլիս, Արեւ. Գրուի, Սթէնիս.	
4 30	Են նիմաճա՝ Մէջքով. Պոլիս, Թար. Են նիք, Սթէն. 21 Էմիրի. Բ Հիսար, Պոլիս, Գրուի, Պոլիս, Պոլիս.	
5 30	Են նիմաճա՝ Մէջ, Պոլիս, Թար. Են նիք, Էմիրի. Բ. 42 Հիսար, Պոլիս, Արեւ. Սթէնի, Սթէնի, Պոլիս.	
6 15	Են նիմաճալէն Պոլիս. Թարապիս, Պոլիս, Են- 4 նիք, Էմիրի. Գրաւագ, Բ. և Ս. Հիսար, Գրուի, Արեւ. Սթէնի. Սթէնի. Պոլիս. Սթէնի, Գրուի, Պոլիս.	
8	Բ. և Ս. Գրաւագէն Են նիմաճա՝ Մէջքով. Պոլիս, Թար, 32 Թարապիս, Պոլիս, Են նիք, Էմիրի. Պոլիս, Բ. Հիսար, Պոլիս, Արեւ. Գրուի. Սթէնի, Սթէնի, Պոլիս.	
10 45	Մէջքով. Պոլիս. Թար, Թարապիս, Են նիք, Էմիրի, Էմիրի, Բ. Հիսար, Արեւ. Սթէնի, Պոլիս. 23 Էմիրի. Բ. Հիսար, Արեւ. Սթէնի, Պոլիս.	

ԱՐԷՆԻՆԻ ԵՐԵՎԱՆ

41	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 23
41 30	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 2
42	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 23
42 45	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 25
4 30	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 2
2 15	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 48
3 30	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 47
8 30	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 2
40	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 42
40 45	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 2

ԱՐԷՆԻՆԻ ԵՐԵՎԱՆ

40 45	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 42
41	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 49
41	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 4
42	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 47
4 30	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 34
3 15	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 49

Լրագրիւր ամեն օր կը հրատարակուի
բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ:

Բաժանորդագրութեան տեղին է Ղա-
լաթիա Մանուկճըրար Ճատեւսի թիւ
198, Նորո խան Մասիսի խառնարանու-
նը: Իսկ գաւառացի մէջ հեռեկալ հոգա-
բարձուաց գրատեղեկները:

ՉՄԻՆԻՆԻՍ. Ստեփանէ Զ. Տէտէկան.	
ՆԻՆԻՍԻՆԻՍ. Խառնով » Խառնով.	
ՊՐՈԹԻՍ. Ստեփանէ Զ. Թանկեկան.	
ՈՏՈՍՈՒՍ. Սթ. Տ. Արիստակէս ա-	
ւագ քաջանայ Ֆէտէկան.	
ԱՐԷՆԻՆԻՍ. ՆՈՒՊՈԼԻՍ.	
ՍՈՒՄՈՒՆ.	
ՏՐԱՊԵՆՈՒՆ. Ս. Երեւանի Զ. Տէտէկան.	
ՍՄԱՍԻՆ.	
ՍԵՐԱՍԻՆ. Նաղարէթ Զ. Տ. Խա-	
թանկեկան.	
ԵԻՊԻՆԻՍ.	
ԳՐԱՐԵՆԻՍ. Ե. ՏԵՐԱՍԻՍ. Կերակոս Զ.	
Ս. Ղալաթեկան.	
ԵՐԵՎԱՆ. Թաղէս Զ. Բաղրատեկան.	
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ » Զաքարեան.	
ՄՈՒՆ. Մկրտիչ » Փօթիկեան.	
ՎԱՆ. Երեւանի » Խառնեկան.	
ՏԵՐԱՍԻՆ. Սեդրակ » Խառնեկան.	
ՏԵՐԱՍԻՆ. Սեդրակ » Խառնեկան.	
ԵՐԵՎԱՆ. Գեորգ Զ. Ոսկերեկան.	
ՄԵՐԱՍԻՆ.	
ՅՈՒՄԻՆ. Ֆէրհատ աղա Ս. Ֆէրհատ-	
եան.	
ՏԻՆԻՆ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղալաթեկան.	
ԿԱՐԻՆ. Պ. Պետրոս աղա Զ. Երեւան.	

4 15	Գալաթեկան, Ս. Հիւսար, Գալաթեկան, Վանկեկան, Չէնկ, Պէյլ. 23
8 45	Պէյլեկան, Պէյլեկան, Բաղրատեկան, Գալաթեկան, Ս. Հիւսար, 25
	Գալաթեկան, Վանկեկան, Չէնկեկան, Պէյլեկան, Գալաթեկան, Իսկ.
	(Ուրբաթ օրերը թիւերը փոխաւ մասնակցին):

ԿԱՐԻՆԻՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆ ՇՈՒՆԱԿԱՆԵՐԸ

Ժամ	Երեւանի Երեւան	Թիւ
12 15	Գալաթեկան, Պէյլեկան, Գալաթեկան, Պոլիս. Չէնկ, Պոլիս. Երեւան. 4	
42 30	Պէյլեկան, Պոլիս. Սթէն. Ս. Հիւսար, Երեւան. Երեւան. 28	
4 30	Պէյլեկան, Պոլիս. Սթէն. Ս. Հիւսար, Պոլիս. Երեւան. 20	
2 30	Գալաթեկան, Պոլիս. Սթէն. Ս. Հիւսար, Պոլիս. Երեւան. 21	
3 45	Պէյլեկան, Պոլիս. Սթէն. Ս. Հիւսար, Երեւան. Երեւան. 42	
5	Պէյլեկան, Պոլիս. Սթէն. Ս. Հիւսար, Պոլիս. Երեւան. 32	
6 15	Իսկ. Պէյլեկան, Գալաթեկան, Պոլիս. Չէնկ. Ս. Հիւսար, 25	
8	Պէյլեկան, Պոլիս. Սթէն. Ս. Հիւսար, Պոլիս. Երեւան. 23	
9 15	Պէյլեկան, Ս. Հիւսար, Պոլիս. Սթէն. Երեւան. Երեւան. 28	
10	Ս. Հիւսար, Երեւան. Սթէն. Երեւան. Երեւան. 21	
40 30	Պոլիս. Սթէն. Պէյլեկան, Ս. Հիւսար, Պոլիս. Սթէն. 48	
40 45	Պէյլեկան, Պոլիս. Սթէն. Ս. Հիւսար, Պոլիս. Երեւան. 20	
44 15	Պէյլեկան, Ս. Հիւսար, Պոլիս. Սթէն. Երեւան. Երեւան. 32	

ԱՐԷՆԻՆԻ ԵՐԵՎԱՆ

12	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 25
12 30	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 2
4 30	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 48
3	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 17
7 45	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 2
9 15	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 42
10	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 2
11 15	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 25
11 40	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 2
12	Արեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 23

ԱՐԷՆԻՆԻ ԵՐԵՎԱՆ

4 30	Իսկ. Գալաթեկան, Պէյլեկան, Վանկեկան, Գալաթեկան, Ս. Հիւսար, 49
3	Իսկ. Գալաթեկան, Պէյլեկան, Վանկեկան, Գալաթեկան, Ս. Հիւսար, 23
9	Գալաթեկան, Պէյլեկան, Վանկեկան, Գալաթեկան, Ս. Հիւսար, 49
9 45	Գալաթեկան, Պէյլեկան, Վանկեկան, Գալաթեկան, Ս. Հիւսար, 17
40 30	Գալաթեկան, Պէյլեկան, Վանկեկան, Գալաթեկան, Ս. Հիւսար, 49
11 15	Գալաթեկան, Պէյլեկան, Վանկեկան, Գալաթեկան, Ս. Հիւսար, 42
11 30	Գալաթեկան, Պէյլեկան, Վանկեկան, Գալաթեկան, Ս. Հիւսար, 22

ԻՍԿԱՆԻՍԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈՒՆԱԿԱՆԵՐԸ

Ժամ	Երեւանի Երեւան	Թիւ	Ժամ	Երեւանի Երեւան
Ժամ	Ժամ		Ժամ	Ժամ
41 30	4 15		41 30	7
41 45	7		41 45	8
42 15	8 15		42 15	8 30
42 30	8 35	ԳԼԵԲԻՆ	42 45	9
4 15	9 15		4 15	9 30
4 25	9 45		4 40	9 50
2	9 35		2 15	10 40
2 30	10		2 45	10 35
2 55	10 25		3 40	11
3 30	10 45		3 45	11 20
4	11 5		4 15	11 40
4 30	11 25		4 40	11 50
5 5	11 40		5 15	12 5
5 45	12		6 40	ԳԼԵԲԻՆ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Ժամ	Երեւանի Երեւան	Թիւ	Ժամ	Երեւանի Երեւան	Թիւ
11 30	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 5 25		11 30	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 5 25	
12	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 6		12	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 6	
12 30	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 6 25		12 30	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 6 25	
4	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 8		4	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 8	
4 30	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 8 45		4 30	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 8 45	
2	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 9 20		2	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 9 20	
2 30	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 10		2 30	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 10	
3 5	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 10 30		3 5	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 10 30	
3 45	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 11 5		3 45	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 11 5	
4 30	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 11 35		4 30	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 11 35	
5	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 12 5		5	Երեւանի Երեւան Մէջքով. Պոլիս. Երեւան. Սթէն. 12 5	